

GIMNAZIJA
JOŽETA
PLEČNIKA
LJUBLJANA

Gimnazija Jožeta Plečnika Ljubljana, Ljubljana

SEMINARSKA NALOGA

Vladimir Bartol
ALAMUT

Mentorica:

Avtor:

Ljubljana, Junij 2011

Kazalo

1. Uvod.....	3
2. Avtor.....	4
3. Obnova.....	5
4. Osebe.....	9
5. Zaključek.....	10
6. Viri.....	11

1. Uvod

V tej seminarski nalogi vam bom predstavil roman Alamut, ki je delo slovenskega pisatelja Vladimirja Bartola, prvič izdano leta 1938. Kljub temu, da ob izidu ni požela velikega uspeha je bila kasneje prevedena v več jezikov in postala zelo priljubljeno čtivo po celem svetu. Posebej aktualna je postala predvsem po terorističnih napadih v New Yorku 11. septembra 2001, saj govori o manipulaciji in ustvarjanju morilcev, ki so za vero in svoje vodje pripravljeni narediti karkoli.

Knjiga je bila tudi podlaga za nastanek svetovno znane računalniške igre Assassin's Creed, bila pa je tudi dramsko uprizorjena.

2. Avtor

Vladimir Bartol je bil rojen 14. februarja 1903 pri Svetem Ivanu v Trstu. Svojo mladost je razkril v kratkih zgodbah in se opisal kot dečka, ki je imel veliko domišljije. Že kot otroka so ga zanimale mnoge stvari, kot na primer biologija, filozofija, psihologija, umetnost in literatura, kar je precej vplivalo tudi na njegova kasnejša dela. Vladimir Bartol je v Ljubljani diplomiral iz biologije in filozofije, kasneje pa je tudi doktoriral in svoje znanje izpopolnjeval v pariški Sorbonni. Do začetka druge svetovne vojne je sodeloval pri časopisih in revijah (Modra Ptica) in se uveljavil predvsem kot svobodni književnik. Po drugi svetovni vojni pa se je začel zanimati za psihološke in filozofske teorije (Freud, Jung, Nietzsche). Te so imele velik vpliv na njegova nadaljna pisanja, prav tako pa tudi ekspresionizem. Vladimir Bartol je Sloveniji predstavil različico moderne psihoanalitične in filozofske proze. Za časa svojega življenja je napisal kar nekaj pomembnih del, npr.: zbirko novel in zgodb Al Araf (1935), roman Alamut (1938), Tržaške humoreske (1957), ter avtobiografijo Mladost pri Svetem Ivanu (zbirka v treh knjigah: Svet pravljič in čarovnije, Pot do učenosti, Romantika in platonika sredi vojne). Umrl je 12. septembra 1967 v Ljubljani in je še danes pokopan na Plečnikovih Žalah.

3. Obnova

Sredi pomladi leta 1092 se je vlekla po stari poti, ki pelje iz Samarkanda in Bohare skozi severni Horasan, precejšna karavana. S to karavano kot sužnjo pripeljejo plaho deklico Halimo v rajske vrtove na grad Alamut. Tam jo sprejmejo rajske deklice, katerim poveljujeta mlada Mirjam in stara, zoprna Apama. Za vzdrževanje vrtov skrbijo črni skopljenci, katere nadzoruje črnc Adi, ki mlade deklice poučuje versko dogmatiko in pesnenje. Dekleta postanejo prijateljice, med seboj si pripovedujejo zgodbe o svojih preteklih življenjih, pogovarjajo se o ljubezni in o moških.

Istočasno prijezdi na trdnjavo tudi mladenič iz mesta Save, Avani Ibn Tahir. Oče ga je namreč poslal k Seiduni, da bi služil izmailskemu nauku in maščeval smrt svojega starega očeta, ki je bil velik borec za izmailsko stvar. Usmrtni ga je dal veliki vezir Nizam al Mulk. Življenje na Alamutu je za Ibn Tahirja in za njegove součence trdo. Že samo misel o ženskah, zabavi in vinu je na gradu najstrožje prepovedana. Urijo se v raznih spretnostih in učenosti, po končanem urjenju pa bodo postali fedaiji, goreči borci za izmailstvo, ki bodo na ukaz Seidune pripravljeni iti tudi v smrt.

Pri sošolcih si je Ibn Tahir pridobil veliko zaupanja in spoštovanja, dober glas o njegovi bistrosti pa je dosegel tudi Seiduno, kateremu naj bi bil dan ključ rajskega vrata. Ibn Tahir je pisal lepe verske pesmi o Seiduni in izmailstvu, tako da se je vrhovnemu poglavarju globoko vtisnil v spomin. Seiduna se na Alamutu niti enkrat ni prikazal svojim vernikom, saj je vseskozi čepel v enem izmed štirih grajskih stolpov in tam bral, razmišljal in ustvarjal prihodnost vere. Do njega je smelo le nekaj izbranih ljudi, kot sta veliki dai Abu Ali in Buzruk Umid, s katerima je sprejemal najpomembnejše odločitve. Njegov stolp je bil zastražen z mogočnimi črnimi skopljenci. Ta stolp je bila tudi pregrada med Alamutom kot vojaško in versko ustanovo ter rajskimi vrtovi na drugi strani. Teh vrtov ljudje na drugi strani niso nikoli videli.

Da bi razumeli zgodbo, moramo poznati življenje Seidune od samega začetka. Privekal je na svet v Perziji, v času razpada velikega imperija, ki so si ga podredili Turki. Turki so suniti, sedež sune pa je v Bagdadu. Njegovi predniki so bili alijevci, oz. iiti, tako da ga je že od rane mladosti zanimal spor okoli Mohamedovega nasledstva. Pri dvanajstih letih sliši zunanji nauk

izmailstva: Ali da je bil edini pravnomočni Prerokov naslednik in da se bo Izmailov sin Mohamed, osmi iz Alijevega rodu, nekoč povrnil na svet kot Al Mahdi. S tem naukom ni zadovoljen, a s svojo radovednostjo in trmo doseže, da pozneje izve notranji nauk izmailske vere: Nauk o Aliju in Mahdiju je samo slepilo za množice vernikov, ki jim je ime Prerokovega zeta sveto in ki sovražijo Bagdad. Kdor pa more razumeti, temu povemo, kot je ustanovil že kalif Al Hakim, da je Koran proizvod zmešanih možganov. Resnice ne moremo spoznati. Zatorej ne verujemo v nič in smemo vse storiti.

Nič ni resnično, vse je dovoljeno je vrhovni izrek Izmailcev. Ta stavek mu je spremenil življenje. Izmailstvo je imelo en sam cilj: množice uperiti proti Turkom in Iran osvoboditi izpod nadoblasti. Svoj nauk je razložil svojim sošolcema, poznejšemu pesniku, zvezdoslovcu in matematiku Omarju Hajamu in poznejšemu velikemu vezirju Nizamu al Mulku. Skupaj so si zaprsegli, da bodo skupaj delovali proti tuji oblasti. Hasan je hodil po celem svetu in se učil vseh mogočih znanosti, da bi tako še bolj utrdil vero v izmailski nauk.

Kmalu je spoznal, da je množico nemogoče naščuvati proti njeni lastni veri. Zatekel se je k Omarju Hajamu, ki mu je dal novo življenjsko misel - če želi, da ga bodo verniki goreče ubogali, naj jim odpre vrata v raj.

Uresničitev te ideje je od tedaj bil Hasanov edini cilj. Za pomoč je prosil tudi Nizama al Mulka, ki ju je povezovala mladostna zaobljuba. Veliki vezir mu je pomagal in ga spravil na dvor. Hasan se je zelo hitro priljubil sultanu, tako da je zasenčil celo svojega prijatelja. Ta mu to zelo zameri, zato spremeni neke Hasanove denarne spise. Hasan jih naslednji dan prebere pred sultanom in se osramoti. Zaradi dogodka zbeži v Egipt in čaka na maščevanje vezirju, ki ga je izdal. Kmalu se vrne v Perzijo in začne z uresničevanjem svojega življenjskega cilja. Načelnik mesta Rai Mucufer je pomagal Hasanu pri vojaščini. Hasan je za 5000 zlatnikov kupil grad Alamut (orlovsko gnezdo). Alamut je bila najmočnejša trdnjava v rudbarskem okrožju, oklepala jo je reka, na severni strani pa jo je ščitilo gorovje Elburs. Hasan je tako ustanovil močno versko in vojaško utrdbo. Za gradom je skrito pred očmi ostalega sveta polnil vrtove z najlepšimi dekleti Perzije. Njegov nori načrt in numero et mensura (v številu in meri) je začel delovati.

Sultan se odloči, da bo dokončno obračunal z neverniki; to nalogo prepusti velikemu vezirju. Tako se emir Arslan Taš s sultanovim in vezirjevim ukazom odpravi obračunati s komaj tisočglavo Alamutsko vojsko. Na voljo ima 30 000 mož. Medtem so Ibn Tahir in njegovi

sošolci že posvečeni v fedaie. Žene in otroci pomembnih izmailcev se iz Alamuta in okoliških zavezniških trdnjav preselijo na varno v mesto Rai. Kmalu turške predstraže prispejo do Alamuta in tam doživijo hud poraz. Veliko vlogo pri zmagi igrajo novopečeni fedaiji z Ibn Tahirjem, Sulejmanom in Jusufom na čelu, zato tem trem Seiduna za nagrado odpre vrata v raj. Hasan pride v vrtove in razloži hurijam da morajo resnično dajati vtis rajskih deklet. Skopljenci jim prinesejo speče mladeniče, ki jih je Hasan prej uspaval in omamil s kroglico hašiša. Ko se zbudijo se prične naslada, pijančevanje in omamljanje mladeničev. Deklice le Ibn Tahirja težko prepričajo, da je res v raju, vsi trije pa se močno zaljubijo v dekleta iz skupin. Mladeniči se zopet zbudijo na Alamutu. Sedaj so prepričani, da Seiduna nosi ključ rajskih vrat. Še vedno so pod vplivom droge in nenadejane ljubezni, želijo si hašiševih kroglic in svojih ljubic. O svojih doživetjih pripovedujejo ostalim fedaijem. Ti so prevzeti in si tako še bolj utrdijo svoj fanatičen verski zanos. Hasan pa ima s prišleki iz raja prav posebne načrte, hoče, da bi si lastne smrti zares želeli. Seiduna tako pošlje Ibn Tahirja iz Alamuta, da bi se z zastrupljenim bodalom in ukradenimi listinami prebil do velikega vezirja in ga ubil. Ibn Tahir pa, tako nerazsoden in zaslepljen zaradi zaužitih drog, postane 'ašašin'. Smrti se dobesedno veseli, saj se bo zopet preselil v raj, tokrat bo večno deležen ljubezni hurije Mirjam. Res mu uspe ubiti velikega vezirja in tako maščuje svojega deda, hkrati pa izpolni nalogo vrhovnega poglavarja. Z veseljem čaka na smrtno kazen, a mu tik pred smrtjo vezir razodane pravi izmaelski nauk in Hasanovo skrivnost o rajskih vrtovih. Ibn Tahir se zave, da je bil le igračka v rokah iztirjenca, Mirjam pa je sedaj v njegovih mislih postala le umazana priležnica. Pograbi ga bes in sla po maščevanju. Vezir umre, že prej pa je Tahir spuščen na prostost, s pogojem, da tokrat ubije Hasana.

Dan po odhodu Ibn Tahirja je Alamut obkoljen z velikansko vojsko emirja Arslana Taša. Izstrelki iz katapultov začenjajo krhati alamutske stene. Hasan na gradu sprejme emirjeve odposlance in se tako prvič pokaže pred vsemi svojimi verniki. Odposlance, pozneje pa tudi emirja, prepriča, da se ne gre kosati s sicer majhno vojsko izmailcev.

Jusuf se po zaužitem hašišu pred vsemi vojaki, Seiduno in odposlanci, vrže z enega od stolpov. Morala v emirjevi vojski pade, saj se nihče ne želi boriti proti velikemu poglavarju Seiduni. Nekateri suniti se celo navdušijo za izmaelsko vero. Zaradi spremembe položaja na dvoru po smrti velikega vezirja, se emir odloči, da razpusti vojsko. Izmaelci tako brez boja premagajo tristokrat večjo vojsko. Kmalu po tistem za Hasana nastopi manjša kriza, saj v svojem načrtu ni upošteval nepotrebnih in nedolžnih žrtev. Da ne bi delal izjem, obglavi celo lastnega sina Hoseina, ker se je ta uprl svojemu nadrejenemu in tako kršil prvi izmaelski

zakon. Halima se vrže v reko, ko spozna, da ljubljenega Sulejmana nikoli več ne bo videla v rajskih vrtovih. Mirjam si prereže žile, saj ji Hasan pove da je Ibn Tahirja poslal k vezirju, da bi ga ubil. Seiduna tako postane prerok smrti.

Ibn Tahir se vrne na Alamut, kjer so ga že poimenovali za najsvetejšega mučenika izmailstva. Hasana spreleti slutnja, da ga je Ibn Tahir prišel ubiti. Ko Tahir že stoji pred Seiduno s svojim bodalom, ga na tla potolče straža, ki se je skrila za zaveso. Hasan mu izpolni zadnjo željo in mu odgovori na vprašanje o pomenu teh krutih dejanj. Razloži mu notranji nauk izmailstva, in prikriti cilj te vere: pregnati turške oblastnike iz Perzije. Tahir je spoznal, da ta vera le ni napačna in da so vsa Hasanova dejanja uresničljiva. Zopet si je zaželel življenja. Hasan v Ibn Tahirju tako najde izgubljenega sina, ki ga spominja na sebe iz mladih let, zato ga izpusti na prostost. Ibn Tahir tako z novo identiteto odide v svet, Hasan pa počasi zaključuje svoj nori načrt. V rajske vrtove odhajajo novi verniki, ki se vrnejo kot najmočnejše orožje izmailcev. Enemu izmed njih, Džafarju se posreči ubiti samega velikega sultana Maleka Šaha, saj se po zunanosti popolnoma prelevi v enega izmed sultanovih slov. Vname se hud boj za prestol, ki je posledica dvorskih spletk, Alamut pa se s Hasanovo dobro politiko povzpne v sam iranski vrh. Poveže se namreč z Barkiokom, ki postane najmočnejši vladar Perzije, tako se izmailstvo vztrajno širi po državi. Seldžuški imperij se je znašel v razsulu. Hasan še zadnjič nagovori svoje vernike in jim pove, da je Al Mahdi že prišel, zato ga ni potrebno pričakovati. Sebe je tako oklical za preroka, nasledstvo pa je razdelil med Buzruk Umida in Abu Alija. Prvemu je dodelil notranje, drugemu zunanje vodstvo. S svojim dvigalom se je zadnjič spustil v rajske vrtove. Pogovoril se je z Apamo, ki mu je povedala, da pričakujejo nekaj otrok. Odločil se je, da bo do konca življenja pisal verske knjige, ki bodo potrjevale pravilnost izmailstva.

4. Osebe

Hasan Ibn Saba

Spoznamo ga tudi pod imeni starec z gore, Seiduna, Al Mahdi itd. Je glavna oseba v romanu, vrhovni poglavar izmailcev, ki veliki ideji izmailstva (Nič ni resnično, vse je dovoljeno) posveti svoje življenje. Pod tem geslom za uresničitev svojih sanj uporablja grozovita sredstva in pravzaprav uteleša velikega diktatorja sveta, ki je za svoj cilj pripravljen storiti karkoli, celo ubiti lastnega sina. V zgodbi predstavlja moža, ki je strah in trepet vseh prisotnih in vzbuja neko strahospoštovanje. Je človek, ki resnično ceni vdanost (Mirjam, Ibn Tahir).

Ibn Tahir

Avani Ibn Tahir je postaven, vzdržljiv in pameten mladenič. Na grad Alamut pride, da bi maščeval svojega deda. Sposobnosti in volja ga pripeljejo do naslova fedaia, pripravljen je, da se brez pomisleka žrtvuje na ukaz vrhovnega poglavarja. Kasneje se razvije pa se tudi v odličnega pesnika, ki piše najprej verske, pozneje pa tudi ljubezenske pesmi. Zelo je zaljubljen v Mirjam, ljubico vrhovnega poglavarja. Čeprav verjame v nadnaravne moči svojega poglavarja, je sprva skeptičen do nekaterih njegovih sposobnosti. Njegova vera se utrdi, ko mu Hasan odpre vrata v raj. Skoraj do konca romana je predstavljen kot igrača, poskusni zajček drugih, venomer upravljan in manipuliran.

Halima

Na začetku zgodbe je kot sužnja prodana v rajske vrtove Alamuta. Ker je bila zelo lepa in simpatična, je hitro dobila veliko prijateljic. Vedno je namreč izstopala s svojo pretirano radovednostjo in razposajenostjo, bila pa je tudi razumevajoča do drugih deklet v vrtovih. Ker je vedno obkrožena z estetskimi lepotami, imajo lepi ljudje nanjo poseben vpliv. Tako se zaljubi v Mirjam, pozneje pa tudi v fedaia Sulejmana, ki je poslan v navidezni raj. Vanjo se zaljubi črnka Sara, a si Halima ne želi razmerja z njo. Premočna in nepremišljena ljubezen do Sulejmana jo pahne v samomor, tako pa postane le ena od žrtev za uresničitev višjega cilja svojega gospodarja Seidune.

5. Zaključek

Alamut je zgodba o popolnem nadzoru, manipulaciji in vsiljevanjem lastne volje s pomočjo prevar in spletk, prepletena z ljubeznijo, sovraštvom in maščevanjem. Govori o tem, kako smo ljudje pravzaprav lahko naivni in kako nas lahko nekdo z zvito prevaro pripravi do česarkoli. Seiduna je fedaije tako prevaral, da so si želeli lastne smrti, pa čeprav je to v nasprotju z vsakim naravnim zakonom o ohranitvi življenja. Med branjem se zavemo, da so veliki ljudje tisti, ki krojijo življenja malih ljudi oz. množicam, pravzaprav so diktatorji lastne volje in lastnih želja, prisotni pa so vedno in povsod, ne glede na to, v katerem stoletju se nahajamo ali v katerem delu sveta (politiki, vera, mediji). Zelo podobno je na primer v današnjem, sodobnem svetu, kjer smo obkroženi z raznimi plakati lepih deklet, sanjskimi plažami ali prestižnimi avtomobili. Pod temi plakati pa so razni oglasi za kreme proti mozoljem, najugodnejšimi krediti in imeni turističnih agencij, ki nam obljublajo naše sanje za naš denar. Prav tako, kot je Seiduna fedaijem obljubljal raj v zameno za njihovo popolno predanost in življenje. Prav zaradi tega me je knjiga navdušila, saj je kljub temu, da je bila napisana že pred leti in da govori o časih dolgo pred nami, še vedno aktualna in srhljivo resnična.

Knjiga mi je bila zelo všeč, saj je bila lahko berljiva, kljub temu, da se na 500 straneh prepleta več zgodb, ki so, vsaka po svoje zapletene. Nekoliko več težav so mi povzročala imena, ki si jih je bilo sprva težko zapomniti. Roman je bil kljub obsežnosti zanimiv in bi navdušil vsakega, še tako pasivnega bralca, kot sem jaz.

6. Viri

D. Ambrož: *Branja 3*. 2010. Ljubljana. DZS.

V. Bartol: *Alamut*. 2007. Ljubljana. Sanje.

Internet:

- http://en.wikipedia.org/wiki/Vladimir_Bartol
- http://www.sanje.si/knj_avtorji.php?avtorId=84
- http://upload.wikimedia.org/wikipedia/en/3/3c/Vladimir_Bartol.jpg
- <http://www.computerandvideogames.com/148805/interviews/assassins-creed/>